

STADSAANPLAKKERS EN VELDWACHTERS IN DE WEER MET NOTARIËLE AANPLAKBILJETTEN

André Verbeke†, Luc Devriese

Samenvatting

Een korte beschrijving wordt gegeven van het destijds algemeen voorkomende en hier en daar nog steeds bestaande systeem van notariële aankondigingen via gele aanplakbrieven (aanplakbiljetten) op gevelborden of gevelwanden. In de steden brachten officiële stadsaanplakkers die affiches aan. In de dorpen en kleinere stadjes werden ze opgehangen (geplakt) door de veldwachters (gardes champêtres). Voorbeelden worden gegeven van postkaarten uit de jaren 1920 waarmee deze mensen hun vergoeding daarvoor (loon plus taks) aan de opdrachtgevende notarissen kenbaar maakten.

46

Velen zullen zich nog wel de gele aanplakbrieven met notariële aankondigingen herinneren die in stad en dorp meestal gezamenlijk aan geplakt werden op daartoe bestemde borden of op muren. Hier en daar gebeurt dat nog steeds.

Goed georganiseerd aanplakstelsel

Hoe kwamen die aanplakbrieven daar terecht? Er bestond een door notarissen georganiseerd systeem waarbij 'gemachtigde' aanplakkers die taak op zich namen. De steden beschikten over stadsaanplakkers en in de dorpen was dikwijls de veldwachter, de 'garde champêtre', alias de 'garde' of de 'sjampetter' daarmee belast. Die konden daarmee een centje bij verdienen, maar ze moesten wel rekenschap geven. Dat gebeurde via postkaarten gericht aan de opdracht gevende notarissen.

De afbeeldingen hierbij tonen dergelijke kaartjes, alle gericht aan notaris Nève in de Gentse Burgstraat (rue de Bruges) en verstuurd in de periode 1924 -1929. De stadsaanplakker van Oostende bericht over het aanplakken van aankondigingen van een verkoop van bouwgronden in Koekelare. Ook Lokeren, Dendermonde en van vanzelfsprekend ook Brugge beschikten over een stadsaanplakker. In Sint-Niklaas betitelde de aanplakker zichzelf als schepenbode. In Kortrijk kon Victor Delbare zelfs met een heuse stempel zijn afzenderadres aangeven, met daarop prominent zijn functie: *afficheur de la Ville*. We mogen aannemen dat al deze heren, net zoals de schepenbode van Sint-Niklaas, verbonden waren met het stadsbestuur en ook nog andere taken hadden.

Afb. 1. Aanplakbiljetten in de Brankaardierstraat, Gent (2014).

St. niklaas 15 juni 1928
 Heer notaris
 Het deze heb ik de G. 26. te
 laten weten dat uwe
 affichen over den verkoop
 van het Domein van Destelberg
 te St. niklaas zijn aangeplakt
 te weten
 1) Hoek colligintstraat (en gr. elbarht.)
 2) Hoofdkerk
 3) Spoorweglaan
 Het bedrag voor aangeplakken
 15,00 frs
 Vermaandt Heer notaris mijne
 beleefde groeten
 De Stadsaanplakker
 G. 7. 4-7-28 *J. J. J. J.*

Mijnheer de Notaris
 De plakbriev. Verkoopling
 Weiden te Moerleken.
 zijn op de beste plaatsen aan-
 geplakt, de Kostas beloopt
 tot 20 fr.
 Vermaandt mijnheer de
 Notaris de Verzekering mijnes
 hoogachtting.
 De Stadsaanplakker
J. J. J. J.
 G. 7. 29-5-29

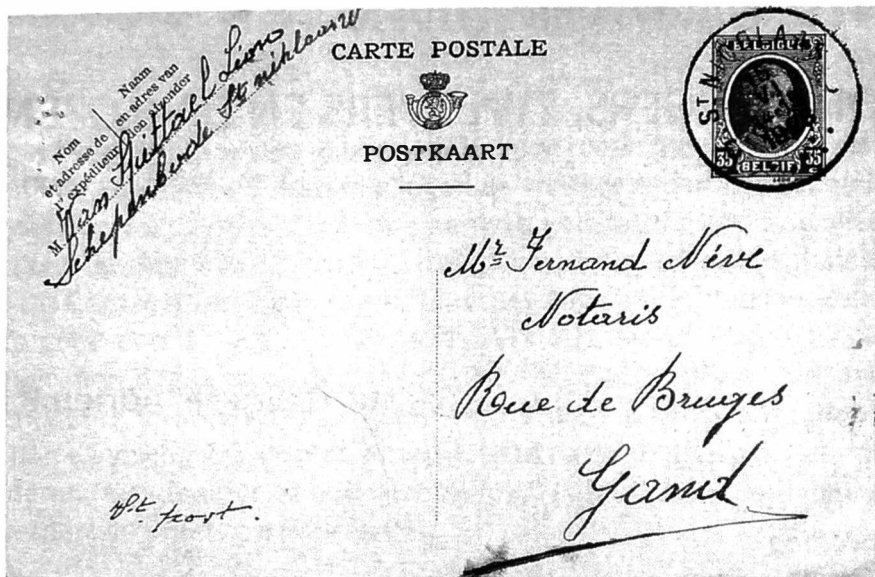
Afb. 2. Aanplakkers melden aan hun opdrachtgever de uitvoering van hun opdracht

In de dorpen en kleine stadjes betitelden de aanplakende veldwachters zichzelf op diverse manieren. Zo geeft bijvoorbeeld die van Moere bij Gistel zijn graad aan: brigadier – veldwachter, zijn collega’s van Zottegem en van Volkegem bij Oudenaarde omschrijven zichzelf als garde champêtre, maar die van Lapscheure houdt het simpelweg bij veldwachter.

Allen geven ze netjes aan hoeveel franks ze daarvoor (mogen) aanrekenen. Het tarief en wat de aanplakkers er mee konden verdienen valt niet duidelijk af te leiden uit het beschikbare materiaal. Er gold immers ook een belasting op de aanplakbrieven. De stadsaanplakker van Brugge, Louis Maes uit de Blinden Ezelstraat, hield de kosten voor de plakbrieven netjes gescheiden en dat geeft een idee. Voor de aankondiging van de verkoop van het landgoed Domaine de Destelbergen schreef hij op: 5 affichen aan 5,10 frank + 4, 00 fr. taxe + 0,35 fr. = 29,85 fr. Het kleinste bedragje betreft de kostprijs van de postkaart gericht aan de notaris.

Nog steeds bestaand

Zo werden bijna een eeuw geleden dergelijke niet onbelangrijke zaken kenbaar gemaakt op degelijke en betrouwbare wijze, mogen we aannemen. Het doet wel zonderling aan te zien dat in deze tijden van

Afb. 3. Schepenbode Van Spittael Leon te Sint-Niklaas schrijft aan notaris Nève te Gent

internet de aanplakpraktijk nog steeds bestaat, althans in Gent.

De hierbij gereproduceerde foto daarvan werd in januari 2014 genomen in de wijk Ekkerghem aan de Brankardierstraat bij de hoek van de Krijgsgasthuisstraat. Het is geen fraai gezicht. Je zag de notariële aankondigingen dikwijls op nogal morsige plaatsen in steegjes, maar dan wel aan de hoek, nog net zichtbaar vanuit een belangrijkere straat, zoals in het hier getoonde voorbeeld inderdaad het geval is.

Vroeger op prestigieuze gebouwen

Ooit lag dat anders. Toen in 1856 de eerste stedelijke reglementering op het aanplakken opgesteld werd, publiceerde het Gents stadsbestuur daarbij een gedetailleerde lijst van plaatsen waar officiële en privé- 'plakchriften' mochten worden opgehangen. Die waren bijna allemaal te vinden aan monumenten, en niet van de minste: aan de voet van het Belfort, op de gevel van het Groot en het Klein Vleeshuis, aan het Stadhuis, beiderzijds van de ingang aan de Hoogpoort, enz. Men ziet ze bij nader toekijken op tal van oude foto's.

De plakplek aan het Stadhuis was voorbehouden voor de akten van de burgerlijke stand. Vermoedelijk na de restauratie verhuisden ze naar de zijkant van het gebouw aan de Stadhuissteeg. Tot voor een paar decennia kon je ze daar nog lezen.

Meer hierover leest u in een artikeltje 'Monumenten beplakken' in *Ghendtsche Tydinghen*, jaargang 34 (2005) nr. 6.